

Володимир СТАРОСТА

*доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна
e-mail: volodymyr.starosta@uzhnu.edu.ua
e-mail: volodymyr.starosta@upjs.sk*

**ТЕХНОЛОГІЇ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ:
СУТНІСТЬ, КЛАСИФІКАЦІЯ**

Проаналізовано погляди дослідників та виокремлено основні сутнісні характеристики поняття «технології інтерактивного навчання» як системи організації та здійснення цілеспрямованої посиленої взаємодії суб'єкта навчання з навчальним середовищем, що реалізується сукупністю методів, форм і засобів для створення комфортних умов навчання, високої активності розумової і навчальної діяльності під час суб'єкт-суб'єктної взаємодії; формування досвіду інтенсивного спілкування та успішної соціалізації індивіда в суспільстві, умінь організації спільної навчальної діяльності, а також обміну, зміни та різноманітності видів діяльності; освоєння учасниками цілеспрямованої рефлексії своєї діяльності та взаємодії тощо. Проведено узагальнення поглядів дослідників щодо класифікації технологій інтерактивного навчання за такими ознаками: мета уроку/заняття та форм організації навчальної діяльності; основні компоненти технології інтерактивного навчання; провідна функція в педагогічній взаємодії/інтерації.

Ключові слова: інтеракція, інтерактивне навчання, технології інтерактивного навчання, класифікація технологій інтерактивного навчання.

Інтерактивне навчання в теперішній час набуло широкого поширення в усіх ланках закладів освіти, оскільки є важливим засобом активізації навчально-пізнавальної взаємодії та головне – розвитку її суб'єктів (учнів, студентів, педагогів тощо). Проте інтерактивне навчання не має бути самоціллю педагога, а інструментом, засобом досягнення стратегічних цілей навчання та виховання, базуватися на особистісно орієнтованому, діяльнісному, суб'єкт-суб'єктному підходах до навчання, принципах гуманізації, гуманітаризації, демократизації, системності, технологізації, диференціації освіти тощо. Відповідно сучасний учитель залежно від різних чинників має знати і володіти сучасними технологіями навчання і обрати найбільш ефективні з них для всебічного та гармонійного розвитку особистості учня, вдосконалення особистої педагогічної майстерності.

Підготовка вчителів, а також їх готовність до застосування методів інтерактивного навчання у професійній діяльності розглядаються у психолого-педагогічній літературі в різних аспектах, зокрема: теоретико-методологічні і технологічні основи професійної підготовки вчителя у вищих навчальних закладах, підвищення якості цієї підготовки завдяки активізації навчально-пізнавальної діяльності (В. Андрущенко, С. Архангельський, Ю. Бабанський, Л. Виготський, П. Гальперін, С. Гончаренко, В. Давидов, І. Зязюн, Н. Кузьміна, А. Кузьмінський, І. Лернер, М. Лещенко, В. Лозова, С. Максименко, Н. Ничкало, С. Сисоєва, Л. Хомич та ін.); характеристики інтерактив-

них технологій навчання (Н. Баліцька, К. Баханов, О. Біда, Г. Волошина, О. Єльнікова, О. Пехота, Л. Пироженко, Н. Побірченко, О. Пометун, Г. Селевко, Н. Суворова та ін.); педагогічні підходи щодо використання групових форм організації навчально-пізнавальної діяльності (Х. Лийметс, К. Нор, В. Онищук, І. Первін, О. Ярошенко та ін.).

У [16] нами проаналізовано погляди дослідників та виокремлено основні сутнісні характеристики поняття «методи інтерактивного навчання», проведено узагальнення класифікаційних ознак методів інтерактивного навчання; зазначено особливості інтерактивного навчання у вищій школі, виходячи з аналізу сучасних дидактичних концепцій:

- метою його є навчити студентів мислити вільно, самостійно; активно вирішувати теоретичні та практичні творчі задачі, моделювати життєві ситуації;
- у своїх організованих формах воно є активною діяльністю самих студентів; передбачає використання рольових ігор і ролюнок (енергізаторів), спільне розв'язання проблем тощо;
- виступає ефективним засобом активізації пізнавального інтересу студентів до педагогічних проблем, формування їх творчого потенціалу, самостійності та продуктивності щодо здійснення професійної діяльності;
- у діяльності викладача центральне місце займає не окремий індивід, а група взаємодіючих особистостей, які стимулюють і

активізують мисленнєву діяльність один одного.

Метою статті є висвітлення сутнісної характеристики поняття «технології інтерактивного навчання» та узагальнення підходів дослідників щодо класифікації таких технологій.

Основні методологічні вимоги/критерії технологічності, за якими будуються педагогічні технології (О. Пехота, 1997 [10, 21]; Г. Селевко, 1998 [14, 17]) наступні:

- концептуальність (концептуальні ідеї наукового пошуку);
- системність (логіка процесу, взаємозв'язок його частин, цілісність);
- керованість (можливість діагностики досягнення цілей, планування/проекування процесу навчання, поетапної діагностики, варіювання засобами та методами з метою корекції результатів);
- ефективність (визначення показника оптимальності навчальної методики; технологія повинна вибиратись відповідно до результатів і оптимальних затрат, гарантувати досягнення певного стандарту навчання);
- відтворюваність (можливість застосування розробленої технології іншими викладачами).

У трактуванні поняття «інтерактивні технології» різними авторами можна помітити як подібності, так і певні розбіжності. О. Пошетун та Л. Пироженко (2004 [12, 8]) розглядають інтерактивні технології як окрему групу технологій завдяки принципу багатосторонньої комунікації.

Інноваційні технології навчання – радикально нові чи вдосконалені технології, що істотно поліпшують умови самого процесу навчання (Н. Андрущенко, 2011 [1]). Відповідно сутність поняття інтерактивні технології навчання, котрі є частиною інноваційних технологій, Н. Андрущенко трактує згідно з означенням самих слів «інтерактив» (пер. з англійської «inter» – «взаємний», «act» – діяти) – взаємодія та «технологія» (від грецького τεχνολογία) – майстерність. Отже, основою інтерактивного навчання є майстерність взаємодії в навчанні, а компонентами інтерактивних технологій – інтерактивні методи навчання з використанням технічних засобів (комп'ютерна підтримка та ін.), методичних матеріалів тощо.

Метод у педагогіці визначається як спосіб цілеспрямованої взаємодії вчителя і учнів для розв'язання педагогічних завдань, тобто для розвитку. Таким чином, інтерактивні методи, на думку О. Комар (2011 [6]), можна трактувати як способи цілеспрямованої міжсуб'єктної взаємодії вчителя і учнів зі створення оптимальних умов для свого розвитку.

На думку В. Мельник, зміст педагогічної технології інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес у контексті діалогу – це постійна активна взаємодія та спілкування його учасників, тобто інтеракція (В. Мельник, 2006 [7, 15]).

Режим інтеракції відповідає цільовим орієнтаціям інтерактивних технологій (Н. Бондаренко, 2006 [2]): активізація індивідуальних мисленневих процесів учнів; виникнення внутрішнього діалогу в учнів; забезпечення розуміння інформації, що є предметом обміну; індивідуалізація педагогічного впливу; виведення учня на позицію суб'єкта навчання; двосторонній зв'язок (обмін інформацією) учня та викладача.

Інтерактивні технології трактуються Т. Сердюк (2010 [15]) як дидактичні технології, що характеризуються досягненням запланованих педагогічних результатів шляхом організації та здійснення активної навчальної взаємодії суб'єкта навчально-виховного процесу з навчальним середовищем.

В. Гузєєв розглядає інтерактивні технології, як вид інформаційного обміну учнів з навколишнім інформаційним середовищем (В. Гузєєв, 2006 [3, 48]); зазначає, що можна виділити три основні види (режими) інформаційного обміну, які формують певні моделі педагогічної взаємодії в навчальному процесі: екстрактивний, інтраактивний та інтерактивний. У екстрактивному режимі учень виступає в пасивній ролі об'єкта педагогічного впливу, інформаційні потоки спрямовані від учителя-суб'єкта до об'єкта навчання (учня). Такий режим є основою пасивної (для суб'єкта) моделі взаємодії, він не викликає суб'єктної активності дитини. У інтраактивному режимі інформаційні потоки йдуть на учня або групу, викликають у них активну діяльність, замкнуту всередині них. Учні виступають тут як суб'єкти навчання, навчаючи себе. Інтраактивний режим формує активну модель взаємодії, він характерний для технологій самостійної діяльності, самонавчання, самовиховання, саморозвитку. В інтерактивному режимі інформаційні потоки викликають активну діяльність учня і породжують зворотний інформаційний потік, від учня до вчителя. Інформаційні потоки, таким чином, або чергуються у напрямку, або мають двосторонній (зустрічний) характер. Цей режим формує інтерактивну модель взаємодії, саме він характерний для інтерактивних технологій. В інтерактивній моделі реалізується ідея організації комфортних умов навчання, за яких всі учні активно взаємодіють між собою.

Якщо з цих позицій спробувати дати визначення поняття педагогічна технологія інтерактивного навчання, то це, згідно О. Комар (2011 [6]),

така організація навчального процесу, за якої кожен учень бере участь у колективному взаємодоповнюючому, заснованому на взаємодії та спілкуванні всіх його учасників, процесі навчального пізнання. Форми такої участі можуть бути різними: або кожен учень має конкретне завдання, за яке він повинен публічно прозвітуватись, або від його діяльності залежить якість виконання поставленого перед групою та перед усім класом завдання.

У табл. 1 наведено інші трактування дослідників поняття «інтерактивні технології».

Інтерактивна технологія навчання як система містить такі головні компоненти:

- чітко сплановані цілі навчання – зрозумілий якісний та кількісний очікуваний результат процесу у вигляді навчальних досягнень учнів, а саме передбачуваного рівня засвоєння навчального змісту;
- спеціально відібраний та структурований зміст навчання;
- інтерактивні форми, методи і прийоми, за допомогою яких організоване навчання і стимулюється активна діяльність учнів;
- адекватні цілям, формам і методам засоби навчання;
- розумові і навчальні дії та процедури, за допомогою яких учні можуть досягти запланованих результатів, представлених у вигляді системи пізнавальних завдань;
- організаційні та психолого-педагогічні умови, що дозволяють ефективно спланувати та реалізувати інтерактивне навчання (О. Комар, 2011 [6]).

Інтерактивні технології можна вирізнити серед інших наявністю таких характеристик (Т. Ко-

валь, Н. Кочубей, 2011 [5, 161]): забезпечення вільного доступу до навчальної інформації на паперових та електронних носіях інформації; організація міжособистісного спілкування; оперативність зворотних зв'язків; забезпечення для студентів права вибору навчального матеріалу різного рівня складності; адаптація системи навчання до індивідуальних особливостей студентів; забезпечення у процесі навчання різних рівнів автономії студентів (часткової, обмеженої, повної). Додамо також підвищену мотивацію навчання, емоційність, взаємонавчання, рефлексію, можливість творчого розвитку учнів/студентів та викладачів тощо.

Аналіз джерел показує, що дослідники вживають терміни «інтерактивні технології», «інтерактивні технології навчання», а також «технології інтерактивного навчання». Зазначимо, що певні відмінності в трактуваннях (табл. 1) зумовлені складністю та специфікою інтерактивного навчання. Інтерактивні навчальні технології як дієві педагогічні засоби і необхідна умова оптимального розвитку студентів і викладачів, як правило, не вибираються для виконання певних навчальних завдань, а самою своєю структурою визначають кінцевий результат.

Розглянемо класифікацію технологій інтерактивного навчання.

О. Пометун і Л. Пироженко (2004 [12, 27]) розподіляють інтерактивні технології за формами навчання на чотири групи, залежно від мети уроку та форм організації навчальної діяльності учнів:

- *інтерактивні технології кооперативного навчання* (робота в парах, трійках, карусель, робота в малих групах, акваріум тощо);

Таблиця 1 – Трактування поняття «інтерактивні технології навчання»/ІТН у деяких педагогічних джерелах

Трактування поняття	Джерело
ІТН – це цілісна та інтегративна система процесу навчання, яка передбачає відповідно до цілей і змісту навчання комплексне застосування відібраних за принципами доцільності впровадження та взаємного доповнення інтерактивних методів, засобів і форм навчання з метою досягнення заздалегідь спланованого навчального результату	Т. Коваль, Н. Кочубей, 2011 [5, 161]
ІТН – це такий творчий процес взаємодії вчителя та учнів, в ході якого відбувається активне спілкування, вільний обмін думок, висування пропозицій та думок в атмосфері зацікавленості, доброзичливості та щирості, результатом якого є спільне розв'язання поставлених завдань	Л. Пашко, Ю. Миронович, 2004 [8, 3]
ІТН – це створення комфортних умов навчання, за яких той, хто навчається, відчуває свою успішність, інтелектуальну самостійність, що робить продуктивним сам процес здобуття знань	М. Перець, 2005 [9, 56]
ІТН – це організація засвоєння знань і формування певних умінь і навичок через сукупність особливим способом організованих навчально-пізнавальних дій, що полягають в активній взаємодії учнів між собою та побудові міжособистісного спілкування з метою досягнення запланованого результату	О. Пометун, Л. Пироженко, 2002 [11, 11]
ІТН – організація навчального процесу, що заснована на взаємодії всіх його учасників у процесі навчально-пізнавальної діяльності, забезпечуючи колективну (кооперативну) діяльність у класі або групі. При цьому кожен учень знає, що від його діяльності залежить прикінцевий результат виконання поставленого перед усім класом завдання, про яке він повинен публічно прозвітувати	І. Прокопенко, В. Євдокімов, 2005 [13, 123]

- *інтерактивні технології колективно-групового навчання* (мікрофон, незакінчені речення, мозковий штурм, ажурна пилка та ін.);
- *технології ситуативного моделювання* (імітаційні ігри, рольова гра, драматизація та ін.);
- *технології опрацювання дискусійних питань* (метод ПРЕС, займи позицію, кейс-метод, дискусія тощо).

Т. Сердюк запропоновано класифікацію інтерактивних технологій, в основу якої покладені такі критерії (Т. Сердюк, 2010 [15]):

- *дидактична мета*: інформаційні, розвиток дієво-практичної сфери, розвиток механізмів самокерування особистості, розвиток сфери творчих якостей, розвиток ключових компетентностей;
- *домінуючі форми організації навчально-пізнавальної діяльності*: індивідуальні, парні, групові, колективні;
- *домінуючі методи навчання*: інформаційні, проблемно-пошукові, імітаційно-ігрові, дослідницькі;
- *домінуючі засоби навчання*: гомоорієнтовані (основний партнер у взаємодії – людина або група осіб) і техноорієнтовані (переважання технічних засобів навчання).

Класифікація інтерактивних технологій за С. Кашлевим має у своїй основі провідну функцію в педагогічній взаємодії. Так, автор виокремлює такі групи інтеракцій (С. Кашлев, 2005 [4, 23]):

- технології створення сприятливої атмосфери та організації комунікації, процесуальною основою яких є «комунікативна атака», яка здійснюється викладачем на початку організації педагогічної взаємодії для оперативного включення в спільну роботу всіх і кожного студента. Це сприяє їх самоактуалізації та конструктивній адаптації до створеної педагогічної ситуації. З цією метою доцільно використовувати інтерактивні вправи на «розігрівання», на встановлення контакту, приймання і розуміння емоційного стану;
- технології організації обміну видами діяльності, що мають на меті поєднання індивідуальної і групової спільної роботи учасників педагогічної взаємодії, спільну активність, співвідношення діяльності викладача і студентів. Тут доцільно використовувати вправи на вміння слухати, на приймання і передачу невербальної інформації, вправи на прийняття групового рішення та орієнтовані на одержання зворотного особистісного зв'язку;
- технології організації мислєдіяльності, які дають змогу мобілізувати творчий

потенціал кожного студента, розвивають їх позитивну мотивацію до навчання і водночас стимулюють активну розумову діяльність шляхом виконання студентами різних розумових операцій (наприклад, різноманітні вправи, в основі яких лежить методика проведення «мозкового штурму»);

- технології організації смислотворчості, провідною функцією яких є створення суб'єктами навчально-пізнавального процесу нового способу міжособистісної взаємодії, відображення студентами свого індивідуального розуміння змісту психолого-педагогічних і культурних явищ, які вивчаються, обмін цими смислами і збагачення свого індивідуального уявлення про ті чи інші явища. Це вправи на діагностику комунікативної компетенції, на розвиток навичок вирішення чи запобігання конфліктам, навичок виконання професійних ролей, на підготовку до типових і проблемних комунікативних ситуацій;
- технології організації рефлексивної діяльності спрямовані на самоаналіз і самооцінку студентами навчальної взаємодії, своєї діяльності та її результатів. Технології цієї групи дають студентам і викладачу змогу зафіксувати стан пізнавальної активності студентів і визначити причини та наслідки досліджуваних процесів;
- інтегративні технології (інтерактивні ігри), які вважаються такими способами педагогічної взаємодії викладача і студентів, коли інтегруються (об'єднуються) всі провідні функції інтерактивних технологій навчання.

Проведене дослідження показує множинність не лише трактувань поняття «технології інтерактивного навчання», але й класифікації аналізованих технологій, оскільки науковці використовували ті чи інші ознаки. Спектр комбінацій можливих технологій інтерактивного навчання зростає через множину варіацій відповідних її складових компонентів (методів, форм тощо). Наприклад, в [16] нами узагальнено класифікації методів інтерактивного навчання.

Таким чином, на основі аналізу вищезазначених психолого-педагогічних джерел та практики підготовки фахівців:

- виокремлено основні сутнісні характеристики поняття «технології інтерактивного навчання» як системи організації та здійснення цілеспрямованої посиленої взаємодії суб'єкта навчання з навчальним середовищем, що реалізується сукупністю методів, форм і засобів створення комфортних умов навчання, високої активності розумової і навчальної діяльності під час

- суб'єкт-суб'єктної взаємодії через бесіду, діалог між усіма учасниками навчального процесу; підвищення мотивації та емоційності; формування досвіду інтенсивного спілкування та успішної соціалізації індивіда в суспільстві, умінь організації спільної навчальної діяльності, а також обміну, зміни та різноманітності видів діяльності; взаємонавчання учасників між собою та в процесі спілкування з викладачем; освоєння учасниками цілеспрямованої рефлексії своєї діяльності та взаємодії тощо;
- проведено узагальнення поглядів дослідників щодо класифікації технологій інтерактивного навчання за такими ознаками: **мета уроку/заняття та форм організації навчальної діяльності** (інтерактивні технології кооперативного навчання; інтерактивні технології колективно-групового навчання, технології ситуативного моделювання, технології

опрацювання дискусійних питань); **основні компоненти технології інтерактивного навчання** (дидактична мета, домінуючі форми організації навчально-пізнавальної діяльності, домінуючі методи навчання, домінуючі засоби навчання); **провідна функція в педагогічній взаємодії/інтеракції** (технології створення сприятливої атмосфери та організації комунікації, технології організації обміну видами діяльності, технології організації мислєдіяльності, технології організації смислотворчості, технології організації рефлексивної діяльності, інтегративні технології/інтерактивні ігри).

Подальші розвідки, вважаємо, доцільно спрямувати на вивчення підходів щодо підготовки майбутніх педагогів з використанням технологій інтерактивного навчання та узагальнення праць дослідників щодо вирішення цієї проблеми.

Список використаних джерел

1. Андрущенко Н. О. Формування базових управлінських компетенцій у майбутніх менеджерів економічного профілю засобами інтерактивних технологій: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.04. Вінниця, 2011. 19 с.
2. Бондаренко Н. Ю. Становление экзистенциальных ценностей будущих учителей в процессе интерактивного обучения: автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. пед. наук : 13.00.08; Ростов, Краснодар, 2006. 18 с.
3. Гузев В. В. Основы образовательной технологии: дидактический инструментарий. М.: Сентябрь, 2006. 192 с.
4. Кашлев С. С. Технология интерактивного обучения. Мн.: Белорусский верасень, 2005. 176 с.
5. Коваль Т. І., Кочубей Н. П. Інтерактивні технології навчання іноземних мов. Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. 2011. № 7. С. 160–163.
6. Комар О. А. Теоретичні та методичні засади підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування інтерактивної технології: дис. ... доктора пед. наук : 13.00.04. Умань, 2011. 512 с.
7. Мельник В. В. Інтеракція в освітньому процесі: технологія організації. Управління школою. 2006. № 23 (133). С. 15–35.
8. Пашко Л. Ф., Миронович Ю. З. Типологія інтерактивних технологій у педагогічній науці. Пост методика. 2004. №5 (57). С. 2–3.
9. Перец М. Використання інтерактивних технологій навчання у вищому навчальному закладі: теоретичний аспект. Педагогіка і психологія професійної освіти. 2005. №3. С. 54–59.
10. Пехота О. М. Індивідуалізація професійно-педагогічної підготовки вчителя : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. К., 1997. 430 с.
11. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід. К., 2002. 135 с.
12. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. К.: Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.
13. Прокопенко І. Ф., Євдокімов В. І. Педагогічні технології. Х.: Колегіум, 2005. 224 с.
14. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии: учеб. пособие. М. : Нар. образование, 1998. 255 с.
15. Сердюк Т. В. Інтерактивні технології навчання суспільних дисциплін як засіб активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів вищих навчальних закладів I–II рівнів акредитації: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.09. Кривий Ріг, 2010. 20 с.
16. Староста В. І. Методи інтерактивного навчання: сутність, класифікація. Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки. 2018. № 2 (61). С. 256–262.

References

1. Andrushchenko, N. O. (2011). Formuvannya bazovykh upravlinskykh kompetentsii u maibutnix menezheriv ekonomichnoho profilu zasobamy interaktyvnykh tekhnolohii [Formation of basic managerial competences for future managers of the economic profile by means of interactive technologies]. Extended abstract of candidate's thesis. Vinnytsia [in Ukrainian].
2. Bondarenko, N. Ju. (2006). Stanovlenie jekzistencial'nyh cennostej budushhih uchitelej v processe interaktivnogo obuchenija [Formation of existential values of future teachers in the process of interactive learning]. Extended abstract of candidate's thesis. Rostov, Krasnodar [in Russian].
3. Guzev, V. V. (2006). Osnovy obrazovatel'noj tehnologii: didakticheskij instrumentarij [Basics of educational technology: didactic tools]. Moscow, 192 [in Russian].
4. Kashlev, S. S. (2005). Tehnologija interaktivnogo obuchenija [Interactive learning technology]. Minsk, 176 [in Russian].
5. Koval, T. I., Kochubei, N. P. (2011). Interaktyvni tekhnolohii navchannia inozemnykh mov [Interactive Technologies for the Study of Foreign Languages]. Mykola Hohol Nizhyn national pedagogical university. Psychological-pedagogical sciences, 7, 160–163 [in Ukrainian].

6. Komar, O. A. (2011). Teoretychni ta metodychni zasady pidhotovky maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly do zastosuvannya interaktyvnoi tekhnolohii [Theoretical and methodological principles of the preparation of future elementary school teachers for the use of interactive technology]. Doctor's thesis. Uman [in Ukrainian].
7. Melnyk, V. V. (2006). Interaktsiia v osvithomu protsesi: tekhnolohiia orhanizatsii [Interaction in the educational process: technology of organization]. School management, 23 (133), 15–35 [in Ukrainian].
8. Pashko, L. F., Myronovych Yu. Z. (2004). Typolohiia interaktyvnykh tekhnolohii u pedahohichnii nauksi [Typology of interactive technologies in pedagogical science]. Post metodyka, 5 (57), 2–3 [in Ukrainian].
9. Perets, M. (2005). Vykorystannia interaktyvnykh tekhnolohii navchannia u vyshchomu navchalnomu zakladi: teoretychnyi aspekt [Using interactive learning technologies at higher educational institutions: The theoretical aspect]. Pedagogy and psychology of professional education, 3, 54–59 [in Ukrainian].
10. Piekhota, O. M. (1997). Indyvidualizatsiia profesiino-pedahohichnoi pidhotovky vchytelia [Individualization of professional pedagogical teacher training]. Doctor's thesis. Kyiv [in Ukrainian].
11. Pometun, O., Pyrozhenko, L. (2002). Interaktyvni tekhnolohii navchannia: teoriia, praktyka, dosvid [Interactive learning technologies: theory, practice, experience]. Kyiv, 135 [in Ukrainian].
12. Pometun, O. I., Pyrozhenko, L. V. (2004) Suchasnyi urok. Interaktyvni tekhnolohii navchannia [Modern lesson. Interactive learning technologies]. Kyiv, 192 [in Ukrainian].
13. Prokopenko, I. F., Yevdokimov, V. I. (2005). Pedahohichni tekhnolohii [Pedagogical technologies]. Kharkiv, 224 [in Ukrainian].
14. Selevko, G. K. (1998). Sovremennyye obrazovatel'nye tekhnologii [Modern educational technology]. Moscow, 255 [in Russian].
15. Serdiuk, T. V. (2010). Interaktyvni tekhnolohii navchannia suspilnykh dystsyplin yak zasib aktyvizatsii navchalno-piznavalnoi diialnosti studentiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv I–II rivniv akredytatsii [Interactive technologies of teaching social disciplines as a means of activating educational and cognitive activity of students of higher educational institutions I-II levels accreditation]. Extended abstract of candidate's thesis. Krivoy Rog [in Ukrainian].
16. Starosta, V. I. (2018). Metody interaktyvnoho navchannia: sutnist, klasyfikatsiia [Methods of interactive learning: essence, classification]. Scientific bulletin of V.O. Sukhomlynskyi Mykolaiv National University. Pedagogical sciences, 2 (61), 256–262 [in Ukrainian].

Владимир Староста. Технологии интерактивного обучения: сущность, классификация

Проанализированы взгляды исследователей и выделены основные сущностные характеристики понятия «технологии интерактивного обучения» как системы организации и осуществления целенаправленного усиленного взаимодействия субъекта обучения с учебной средой, которое реализуется совокупностью методов, форм и средств создания комфортных условий обучения, высокой активности умственной и учебной деятельности во время субъект-субъектного взаимодействия; формирование опыта интенсивного общения и успешной социализации индивида в обществе, умений организации совместной учебной деятельности, а также обмена, изменения и разнообразия видов деятельности; освоение участниками целенаправленной рефлексии своей деятельности и взаимодействия и т.п. Проведено обобщение взглядов исследователей относительно классификации технологий интерактивного обучения по следующим признакам: цель урока/занятия и форм организации учебной деятельности; основные компоненты технологии интерактивного обучения; ведущая функция в педагогическом взаимодействии/интеракции.

Ключевые слова: интеракция, интерактивное обучение, технология интерактивного обучения, классификация технологий интерактивного обучения.

Volodymyr Starosta. Interactive learning technologies: essence, classification

The article contains the results of the analysis of pedagogical literature and the practice of training teachers to generalize the basic essential characteristics of the concept of «interactive learning technologies» as a system of organization and implementation of purposeful enhanced interaction of the subject of learning with the learning environment, implemented by a set of methods, forms and tools for creating comfortable learning conditions, increase motivation and emotionality; high activity of mental and educational activity during the subject-subject interaction through the conversation, dialogue between all participants in the educational process; formation of the experience of intensive communication and successful socialization of the individual in society, the ability to organize joint educational activities, as well as the exchange, change and diversity of activities; mutual learning of the participants among themselves and in the process of communication with the teacher; mastering by participants the purposeful reflection of their activity and interaction of the successful socialization of the individual in society. A generalization of the classification features of interactive learning technologies was conducted on the following grounds: the purpose of the lesson and the forms of organization of learning activities of students (interactive technologies of cooperative learning, interactive technologies of collective-group learning, situational modeling technology, technology for discussion); the main components of the interactive learning technology (didactic goal, the dominant forms of organization of educational and cognitive activities, dominant teaching methods, dominant learning tools); the leading function in pedagogical interaction (technology of creating a supportive atmosphere and organization of communication, technology of exchange of activities, technology of intellectual activity, technology of intellectual creation, technology of reflexive activity, integration technologies/interactive games).

Keywords: interactivity, interactive learning, interactive learning technologies, classification of interactive learning technologies.